

BS/51/2013

POLACY O ENERGETYCE

JĄDROWEJ

I GAZIE ŁUPKOWYM

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 11 stycznia 2013 roku

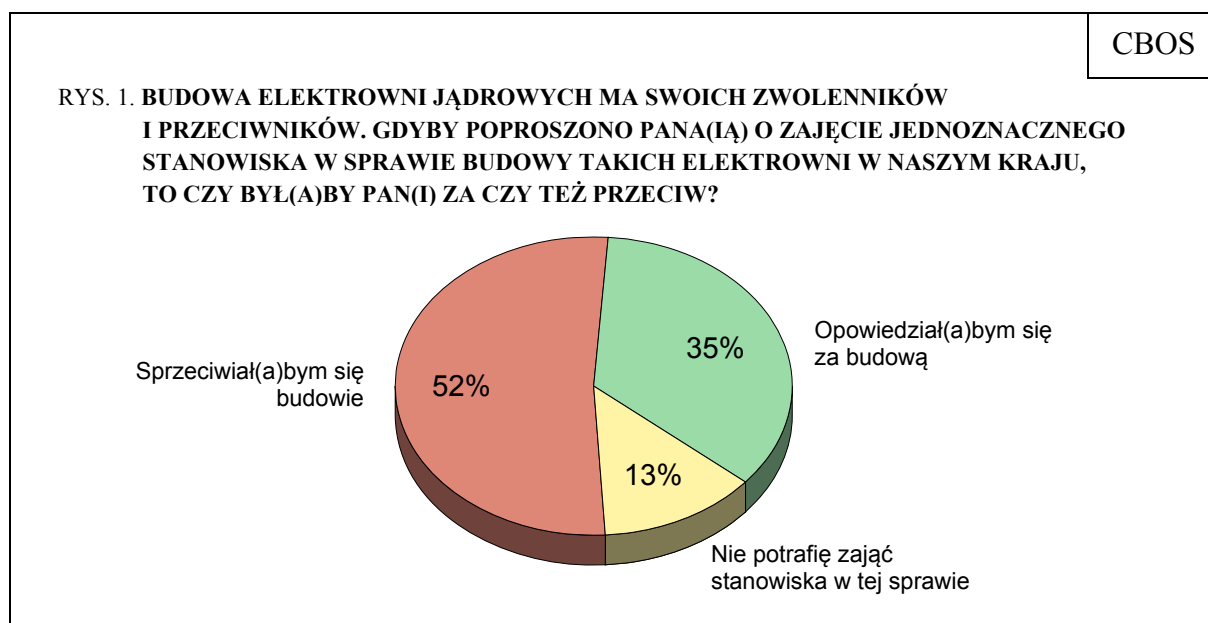

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Żurawia 4a, 00-503 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

W marcu 2011 roku w Japonii nastąpiło trzęsienie ziemi o sile 9 stopni w skali Richtera. Epicentrum znajdowało się kilkadziesiąt kilometrów od wschodniego wybrzeża tego kraju, na którym ulokowane były 4 elektrownie jądrowe, w tym Fukushima. Po pierwszych wstrząsach zadziałał system bezpieczeństwa i wszystkie pracujące reaktory automatycznie się wyłączyły. Jednak uszkodzone zostały linie energetyczne, co spowodowało odcięcie zasilania zewnętrznego i uruchomienie awaryjnego za pomocą silników diesla. Trzęsienie ziemi wywołało falę tsunami, która dotarła do elektrowni Fukushima I, przelała się przez wały ochronne, zalała teren elektrowni, w tym niewystarczająco zabezpieczone silniki diesla. Utrata awaryjnego zasilania i wyłączenie pomp tłoczących wodę do chłodzenia reaktorów i zbiorników z wypalonym paliwem jądrowym spowodowało przegrzanie trzech reaktorów i w rezultacie doszło do wybuchów. Eksplozje zniszczyły budynki dwóch reaktorów oraz poważnie uszkodziły kolejne dwa. W wyniku eksplozji i rozszczelnienia reaktorów do atmosfery wydostał się wodór i inne substancje promieniotwórcze. Skutkiem skażenia radioaktywnego była konieczność ewakuacji ludności i rekultywacji gleby w promieniu 60 kilometrów. Awaria ta wykazała, że nawet w bogatych krajach, w pełni stosujących zakładane dotąd standardy bezpieczeństwa, może w wyniku nieprzewidywalnych wydarzeń dochodzić do awarii na skalę nawet większą niż w Czarnobylu.

Od czasu awarii elektrowni atomowej w Japonii energetyka jądrowa nie cieszy się na świecie dobrą opinią. Rządy kilku krajów, korzystających z energetyki jądrowej, podjęły decyzje o moratoriach na budowę nowych elektrowni; niektóre zdecydowały się na ich stopniowe wygaszanie, a w przyszłości całkowitą likwidację – m.in. rząd Niemiec zdecydował się na zamknięcie do 2022 roku wszystkich swoich elektrowni atomowych.

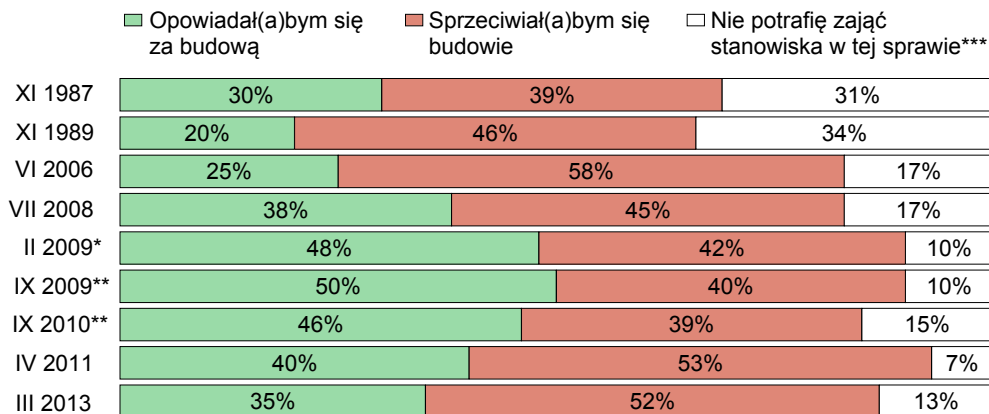
Od czasu awarii elektrowni w Fukushima także Polacy traktują energetykę jądrową z większą rezerwą niż we wcześniejszym okresie. Pomysł budowy w Polsce elektrowni atomowej częściej spotyka się z niechęcią niż akceptacją¹. Ponad połowa ankietowanych (52%) jest przeciwna budowie w naszym kraju elektrowni jądrowych, nieco więcej niż jedna trzecia (35%) deklaruje, że zaakceptowałaby ich powstanie, a 13% badanych nie ma zdania na ten temat.

Porównanie obecnych deklaracji z poprzednimi pozwala stwierdzić, że w latach 2009–2010 więcej Polaków było przychylnych rozwojowi energetyki jądrowej w Polsce, niż się jemu sprzeciwiało. Od 2011 roku ponad połowa ankietowanych jest przeciwna budowie elektrowni atomowych w naszym kraju. W porównaniu z pomiarem sprzed dwóch lat widać dalszy spadek liczby zwolenników energetyki jądrowej.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (274) przeprowadzono w dniach 7–13 marca 2013 roku na liczącej 1060 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

RYS. 2. BUDOWA ELEKTROWNI JĄDROWYCH MA SWOICH ZWOLENNIKÓW I PRZECIWNIKÓW. GDYBY POPROSZONO PANA(IA) O ZAJĘCIE JEDNOZNA CZNEGO STANOWISKA W SPRAWIE BUDOWY TAKICH ELEKTROWNI W NASZYM KRAJU, TO CZY BYŁ(A)BY PAN(I) ZA CZY TEŻ PRZECIW?

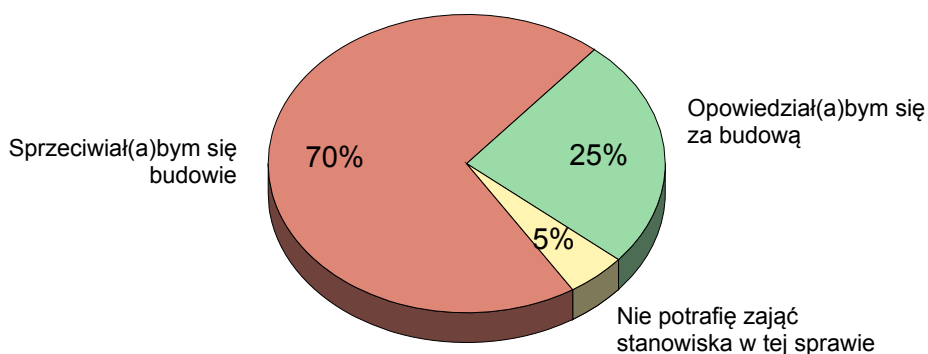
* Badanie Ambasady Brytyjskiej

** Badanie Ministerstwa Gospodarki

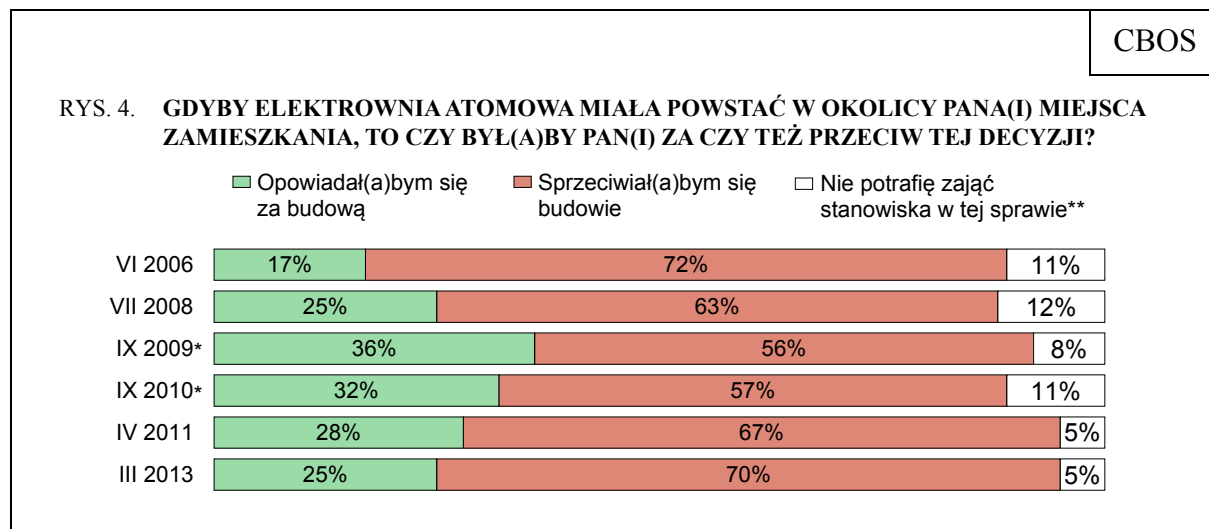
*** W latach 2009–2011 wariant odpowiedzi brzmiał „trudno powiedzieć”

Jeszcze większy sprzeciw uwidacznia się, jeśli zapytać ankietowanych o budowę elektrowni jądrowej w okolicy ich miejscowości zamieszkania. W takiej sytuacji aż 70% respondentów byłoby przeciwnych budowie elektrowni atomowej, jedna czwarta zaś (25%) byłaby „za”.

RYS. 3. GDYBY ELEKTROWNIA ATOMOWA MIAŁA POWSTAĆ W OKOLICY PANA(IA) MIEJSCA ZAMIESZKANIA, TO CZY BYŁ(A)BY PAN(I) ZA CZY TEŻ PRZECIW TEJ DECYZJI?

Tylko w 2006 roku odsetek osób niezgadających się na lokalizację elektrowni atomowej w okolicy ich miejsca zamieszkania był minimalnie większy niż obecnie. W 2009 roku relatywnie najwięcej badanych zgadzało się, by elektrownia atomowa mogła powstać w ich okolicy (36%); od tego czasu aprobaty takiego rozwiązania systematycznie maleje.

* Badanie Ministerstwa Gospodarki

** W latach 2009–2011 wariant odpowiedzi brzmiał „trudno powiedzieć”

Wśród osób akceptujących projekt rozwijania w Polsce energetyki jądrowej ponad jedna czwarta (27%) zmieniłaby zdanie, gdyby elektrownia atomowa miała być zlokalizowana w okolicy ich miejsca zamieszkania.

Tabela 1

Gdyby poproszono Pana(ią) o zajęcie jednoznacznego stanowiska w sprawie budowy takich elektrowni w naszym kraju, to czy był(a)by Pan(i) za czy też przeciw?	Gdyby elektrownia atomowa miała powstać w okolicy Pana(i) miejsca zamieszkania, to czy był(a)by Pan(i) za czy też przeciw tej decyzji?		
	Opowiedział(a)bym się za budowę	Sprzeciwiał(a)bym się budowie	Nie potrafię zająć stanowiska w tej sprawie
	w procentach		
Opowiedział(a)bym się za budowę	69	27	4
Sprzeciwiał(a)bym się budowie	0	99	1

Przeciwnikami energetyki jądrowej w okolicy swoich miejscowości częściej są kobiety niż mężczyźni (odpowiednio: 82% i 57%), w jeszcze większym stopniu dotyczy to pytania o ogólną akceptację energetyki jądrowej. Brak aprobaty tej formy pozyskiwania energii idzie w parze z niższym wykształceniem oraz niższym statusem materialnym. Budowy elektrowni atomowej w okolicy miejsca zamieszkania (a także energetyki jądrowej

w ogóle) częściej nie chciałyby osoby identyfikujące się z prawicą (69%), a także określające swoje poglądy polityczne jako centrowe (71%) niż zwolennicy lewicy, choć i oni w większości byłiby temu przeciwni (55%).

W elektoratach partyjnych jedynie wyborcy Ruchu Palikota w większości zaakceptowałyby budowę elektrowni atomowej w swoim otoczeniu (56%), sympatycy innych ugrupowań byłiby przeciwni. Najwięcej przeciwników znajdujemy wśród wyborców PiS (82%), osób niezamierzających brać udziału w wyborach (79%), respondentów wybierających się na wybory, ale niezdecydowanych, na kogo głosować (69%), oraz zwolenników PSL (65%).

Tabela 2

Potencjalne elektoraty	Gdyby elektrownia atomowa miała powstać w okolicy Pana(i) miejsca zamieszkania, to czy był(a)by Pan(i) za czy też przeciw tej decyzji?		
	Opowiedział(a)bym się za budową	Sprzeciwił(a)bym się budowie	Nie potrafię zająć stanowiska w tej sprawie
	w procentach		
PO	41	52	7
PSL	24	65	11
PiS	16	82	2
RP	56	35	9
SLD	36	59	5
Niezdecydowani	23	69	7
Niegłosujący	17	79	4

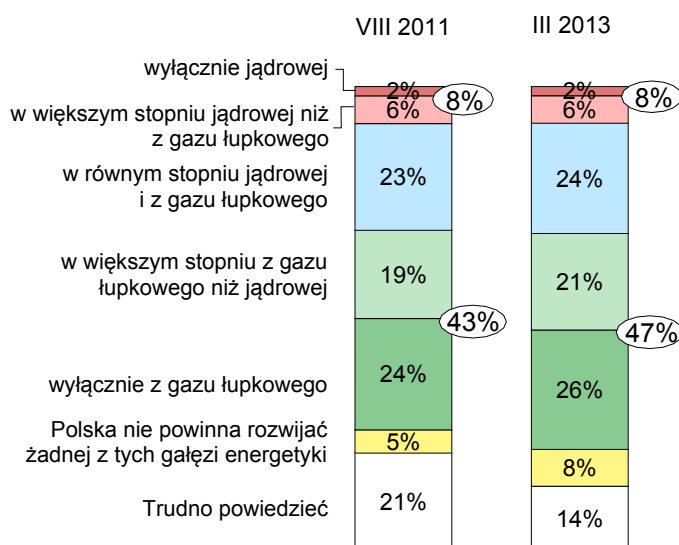
W ostatnich latach temat rozwoju energetyki jądrowej w naszym kraju zszedł na drugi plan ustępując pola spekulacjom dotyczącym zasobów gazu łupkowego w Polsce i możliwości ich ewentualnego wykorzystania w przyszłości. Również wydobywanie gazu łupkowego, podobnie jak sprawa wykorzystania energii jądrowej, wzbudza wiele kontrowersji dotyczących skutków tego rodzaju działalności dla środowiska naturalnego. W związku z tym niektóre kraje europejskie zakazały eksploatacji, a nawet dokładniejszego badania swoich potencjalnych złóż gazu łupkowego.

Według oficjalnych, przyjętych przez rząd, założeń rozwoju energetyki jądrowej w Polsce, do 2020 roku ma zostać zbudowana pierwsza siłownia tego typu. Jednak wizja eksploatacji złóż gazu łupkowego może modyfikować zarówno rządowy, jak i społeczny stosunek do budowy elektrowni jądrowych. Zapytaliśmy badanych, który typ energetyki powinien być w Polsce, ich zdaniem, rozwijany przede wszystkim. Oczywiście zakładamy przy tym, że w ogóle wydobywanie i eksploatacja złóż łupkowych będzie w naszym kraju opłacalna.

Deklaracje ankietowanych wskazują, że wśród Polaków dużo większym zaufaniem cieszy się rozwój energetyki opartej na gazie łupkowym niż na energii atomowej. Nieliczni (2%) stawialiby na rozwój w Polsce wyłącznie energetyki jądrowej, z pominięciem gazu ze źródeł niekonwencjonalnych. Dużo więcej osób (26%) wyobraża sobie przyszłość energetyki w naszym kraju jako opartej wyłącznie na gazie łupkowym, a bez udziału energetyki jądrowej. W ogólnym ujęciu prawie połowa badanych (47%) wolałaby, żeby w Polsce rozwijała się przede wszystkim energetyka wykorzystująca gaz ze złóż łupkowych (w tym 21% dopuszcza funkcjonowanie także elektrowni atomowych). Dużo mniejsza grupa (8%) chciałaby, żeby z tych dwóch źródeł energii większe znaczenie miała w Polsce energia jądrowa. Prawie jedna czwarta respondentów (24%) jest zdania, że te dwa rodzaje energetyki – jądrowa i oparta na gazie łupkowym – powinny się w naszym kraju rozwijać w podobnym tempie, co dwunasty (8%) uważa, że Polska nie powinna rozwijać żadnej z tych gałęzi energetyki.

CBOS

RYS. 5. ROSNĄCE ZAPOTRZEBOWANIE NA ENERGIĘ ELEKTRYCZNĄ ZMUSZA POLSKĘ DO POSZUKIWANIA NOWYCH JEJ ŹRÓDEŁ. JEDNYM Z CORAZ CZĘŚCIEJ PROPONOWANYCH ROZWIĄZAŃ JEST BUDOWA ELEKTROWNI ATOMOWYCH. ZAŁOŻMY, ŻE EKSPLOATACJA POLSKICH ZŁÓŻ GAZU ŁUPKOWEGO RÓWNIEŻ OKAŻE SIĘ REALNA. CZY W TEJ SYTUACJI POLSKA POWINNA STAWIAĆ NA ROZWÓJ ENERGII:

Akceptacja rozwoju energetyki opartej na wykorzystaniu ewentualnych złóż gazu łupkowego wzrosła w porównaniu z pomiarem sprzed dwóch lat o 4 punkty procentowe. Natomiast nie zmienił się od roku 2011 stosunek do rozwoju energetyki jądrowej traktowanej jako alternatywa dla energetyki opartej na gazie łupkowym. Można przypuszczać, że sprawa przyszłości energetycznej naszego kraju staje się dla Polaków coraz bardziej ważnym i dyskutowanym problemem, o czym świadczy mniejszy niż przed dwoma laty odsetek badanych niemających wyrobionego zdania w tej kwestii (spadek o 7 punktów procentowych).

Można sądzić, że obecny rząd i kolejne ekipy mogą mieć problem z uzyskaniem społecznego poparcia dla obowiązującego planu rozwoju energetyki jądrowej w naszym kraju. Maleje bowiem wśród Polaków liczba zwolenników energetyki jądrowej. Zmniejsza się zarówno odsetek osób aprobujących w ogóle koncepcję zbudowania w Polsce elektrowni atomowej, jak i liczba tych, które zaakceptowałyby jej lokalizację w niedalekiej odległości od miejsca zamieszkania. W sytuacji wyboru „atom” czy „łupki” Polacy wyraźnie preferują rozwój energetyki opartej na wykorzystaniu potencjalnych złóż gazu łupkowego, z ewentualnym współistnieniem energetyki jądrowej.

Opracował
Krzysztof PANKOWSKI

Tabela 1

		Budowa elektrowni jądrowych ma swoich zwolenników i przeciwników. Gdyby poproszono Pana(ią) o zajęcie jednoznacznego stanowiska w sprawie budowy takich elektrowni w naszym kraju, to czy był(a)by Pan(i) za czy też przeciw?			Liczba osób
		Opowiadał(a)bym się za budową	Sprzeciwiał(a)bym się budowie	Nie potrafię zająć stanowiska w tej sprawie	
		%	%	%	
Ogółem		35	52	13	1060
Płeć	Mężczyźni	52	40	8	506
	Kobiety	20	63	17	554
Wiek	18-24 lata	47	44	9	127
	25-34	40	48	12	215
	35-44	41	46	12	178
	45-54	34	55	11	178
	55-64	32	52	16	182
	65 lat i więcej	19	67	14	180
Miejsce zamieszkania	Wieś	26	62	12	401
	Miasto do 20 tys.	34	54	12	133
	20-100 tys.	38	50	12	195
	101-500 tys.	44	46	11	189
Wykształcenie	501 tys. i więcej mieszk.	47	35	18	143
	Podstawowe	26	63	12	235
	Zasadnicze zawodowe	30	57	13	262
	Średnie	36	52	13	352
Grupa społ.-zaw. pracujący	Wyższe	52	34	14	211
	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	53	34	13	99
	Średni personel, technicy	45	47	9	42
	Pracownicy adm.-biurowi	38	50	12	62
	Pracownicy usług	31	48	21	70
	Robotnicy wykwalifikowani	42	45	13	112
	Robotnicy niewykwalifik.	25	62	14	56
	Rolnicy	28	62	10	74
Bierni zawodowo	Pracujący na własny rach.	52	42	5	55
	Renciści	32	51	17	58
	Emeryci	21	65	15	216
	Uczniowie i studenci	47	44	9	70
	Bezrobotni	41	51	8	99
Pracuje w:	Gospodynie domowe i inni	21	68	11	47
	inst. państw., publicznej	41	45	14	133
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	40	50	10	82
	sekt. pryw. poza rolnict.	44	43	13	254
Dochody na jedną osobę	prywatnym gosp. rolnym	34	58	8	67
	Do 500 zł	27	63	11	178
	501-750	32	54	14	115
	751-1000	29	59	12	157
	1001-1500	42	48	11	159
Ocena własnych war. mater.	Powyżej 1500 zł	52	36	12	176
	Złe	30	58	11	146
	Średnie	28	59	13	505
Udział w prakt. religijnych	Dobre	46	42	13	409
	Kilka razy w tygodniu	12	77	11	52
	Raz w tygodniu	28	59	14	461
	1-2 razy w miesiącu	36	51	13	137
	Kilka razy w roku	44	43	14	249
Poglądy polityczne	W ogóle nie uczestniczy	50	41	9	160
	Lewica	53	39	9	185
	Centrum	37	52	11	361
	Prawica	37	51	12	291
	Trudno powiedzieć	16	65	20	224

Tabela 2

		Gdyby elektrownia atomowa miała powstać w okolicy Pana(i) miejsca zamieszkania, to czy był(a)by Pan(i) za czy też przeciw tej decyzji?			Liczba osób
		Opowiadał(a)bym się za budową	Sprzeciwiał(a)bym się budowie	Nie potrafię zająć stanowiska w tej sprawie	
		%	%	%	
Ogółem		25	70	5	1060
Płeć	Mężczyźni	39	57	4	506
	Kobiety	12	82	6	554
Wiek	18-24 lata	26	71	3	127
	25-34	27	67	6	215
	35-44	32	65	4	178
	45-54	25	70	4	178
	55-64	24	69	6	182
	65 lat i więcej	14	79	7	180
Miejsce zamieszkania	Wieś	17	79	4	401
	Miasto do 20 tys.	26	70	4	133
	20-100 tys.	30	66	4	195
	101-500 tys.	30	63	7	189
Wykształcenie	501 tys. i więcej mieszk.	33	59	9	143
	Podstawowe	15	81	4	235
	Zasadnicze zawodowe	24	71	5	262
	Średnie	25	71	4	352
Grupa społ.-zaw. pracujący	Wyższe	37	54	8	211
	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	37	55	8	99
	Średni personel, technicy	35	65		42
	Pracownicy adm.-biurowi	30	62	8	62
	Pracownicy usług	18	73	9	70
	Robotnicy wykwalifikowani	30	66	4	112
	Robotnicy niewykwalifik.	13	87		56
	Rolnicy	14	82	4	74
Bierni zawodowo	Pracujący na własny rach.	42	51	7	55
	Renciści	27	61	12	58
	Emeryci	15	79	6	216
	Uczniowie i studenci	25	73	2	70
	Bezrobotni	36	63	1	99
Pracuje w:	Gospodynie domowe i inni	10	84	6	47
	inst. państw., publicznej	31	62	7	133
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	27	68	5	82
	sekt. prywat. poza rolnict.	31	64	5	254
	prywatnym gosp. rolnym	18	77	4	67
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	20	79	1	178
	501-750	15	81	4	115
	751-1000	22	74	4	157
	1001-1500	29	65	6	159
	Powyżej 1500 zł	38	56	6	176
Ocena własnych war. mater.	Złe	24	73	3	146
	Średnie	19	76	5	505
	Dobre	32	61	6	409
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	8	88	3	52
	Raz w tygodniu	19	76	5	461
	1-2 razy w miesiącu	25	70	5	137
	Kilka razy w roku	29	66	5	249
	W ogóle nie uczestniczy	41	52	7	160
Poglądy polityczne	Lewica	41	55	4	185
	Centrum	25	71	4	361
	Prawica	26	69	5	291
	Trudno powiedzieć	10	82	8	224